

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
КАФЕДРА ІСТОРІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О.А. Кузнецова
28 « » серпня _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТРАДИЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО (ФЕНОМЕН ВЛАДИ)

Ступінь магістра

Спеціальність 032 Історія та археологія

Освітня програма Етнологія

2020 – 2021 навчальний рік

Розробник: кандидат історичних наук, старший викладач Кузовков В.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії

Протокол № 1 від «26» вересня 2020 р.

Завідувач кафедри (Рижева Н.О.)

«26» вересня 2020 р.

Анотація

Курс «Традиційне суспільство (феномен влади)» є невід'ємною складовою підготовки магістра історичних спеціальностей. Курс викладається на факультеті психології та педагогіки Миколаївського Національного університету імені В.А. Сухомлинського на спеціальності 032 Історія та археологія у межах освітньої програми «Етнологія». Курс «Традиційне суспільство (феномен влади)» складається з 4-х кредитів (120 годин) ECTS і присвячений процесам політогенезу і відносинам влади у різних народів у доіндустріальний час.

Під час викладання курсу студенти знайомляться з такими науковими проблемами, як основний понятійний апарат (поняття «традиційний», «влада», «політогенез»), політична антропологія, соціальна стратифікація та ієрархія, влада і панування, престижна економіка, економічна антропологія, влада-власність та ідеологія, вождізм та держава, альтернативи вождізму рання держава тощо.

Ключові слова: історія, політогенез, традиційне суспільство, традиційна культура, влада, цивілізація, держава, соціально-економічні та політичні відносини, вождізм, рання держава, розподіл влади.

Annotation

The course "Traditional Society (Phenomenon of Power)" is an integral part of the master's degree in history. The course is taught at the Faculty of Psychology and Pedagogy of Mykolayiv National University named after VA Sukhomlinsky in the specialty 032 History and Archeology within the educational program "Ethnology". The course "Traditional Society (Phenomenon of Power)" consists of 4 credits (120 hours) of ECTS and is devoted to the processes of political genesis and power relations in different nations in pre-industrial times.

During the course students learn about such scientific problems as the basic conceptual apparatus (the concept of "traditional", "power", "polytogenesis"), political anthropology, social stratification and hierarchy, power and domination, prestigious economics, economic anthropology, power, property and ideology, leadership and the state, alternatives to leadership of the early state, etc.

Key words: history, polytogenesis, traditional society, traditional culture, power, civilization, state, socio-economic and political relations, leadership, early state, distribution of power.

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт,	Спеціальність: 032 Історія та археологія	Семестр	
Загальна кількість годин – 120	Освітня програма Етнологія	3-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 год.; аудиторних – 32; самостійної роботи студента – 58.		4 год.	
		Практичні, семінарські	
		8 год.	
	Ступінь: магістра	Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		108 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 12 год. – аудиторні заняття, 108 год. – самостійна робота (10%/90%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: дати студентам знання необхідні для розуміння політичних процесів та механізмів організації владних відносин у сучасних суспільних системах; дати студентам необхідний обсяг знань з історії політантропологічних вчень; ознайомити їх з основними сучасними школами та течіями в цій галузі.

Завдання курсу:

- розглянути соціобілогічні та культурні основи влади;
- розглянути форми соціальної стратифікації та мобільності;
- ознайомити студентів зі структурою влади та еволюцією лідерства у різних типах суспільств;
- розглянути причини виникнення держави, шляхи етногенезу, типи та форми державності;
- проаналізувати процеси модернізації політичних інститутів у посттрадиційних суспільствах.

Передумови для вивчення дисципліни:

Навчальна дисципліна складається з 4-х кредитів. Вивчення дисциплін «Історія стародавнього Сходу та античності», «Філософія», «Культурологія», «Пізня римська імперія», «Релігієзнавство», «Історія середніх віків».

Програмні результати навчання:

Здатність запам'ятовувати або відтворювати:

1. глибокі знання в межах спеціалізації з позначенням новацій останнього часу;
2. специфіку розвитку історичного пізнання в конкретні історіографічні періоди, в тому числі й на сучасному етапі;
3. професійні норми в галузі історії та етнології;
4. основні етапи наукового пошуку в галузі історії та етнології та завдання кожного з них;
5. теорію й практики критичного осмислення уявлень про минуле у суспільстві, правила побудови наукових гіпотез.

Здатність розуміти та інтерпретувати:

6. основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної етнологічної науки;
7. шляхи формування репрезентативної джерельної бази при розробці певної наукової проблематики;

8. зв'язок та різницю між історичними фактами у джерелі та історіографічними фактами у науковій літературі;
9. вибір методології та методів при здійсненні власного дослідження;
10. вузлові наукові проблеми, зв'язок між гіпотезою та методом, логічні наслідки певного припущення, зіставлення його з відомими теоретичними побудовами.

Здатність використовувати вивчений матеріал в нових ситуаціях:

11. пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди;
12. аналізувати взаємозв'язки між позицією професійного етнолога та пануючими у суспільстві поглядами на минуле;
13. демонструвати навички професійного спілкування з використанням іноземної мови;
14. брати участь у здійсненні реальних дослідницьких проєктів;
15. застосовувати сучасні методики викладання у вищій школі;

Здатність розбивати інформацію на відповідні компоненти і розуміти їх взаємозв'язок:

16. аналізувати явища та процеси світової етнології з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку;
17. визначати інформаційний потенціал конкретних етнологічних джерел при вирішенні певної наукової проблеми;

Здатність поєднувати частини разом, щоби одержати ціле з новою системною властивістю:

18. визначати соціальні функції історика в нових умовах;
19. встановлювати ефективну комунікацію з представниками інших гуманітарних та природничих наук;
20. обґрунтувати наукову новизну власного дослідження з урахуванням сучасних наукових досягнень;

21. розширювати джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових експедиціях, шляхом створення нових джерел (усна історія та ін.).

Здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі:

22. критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та отриманих результатів фахівцями;

23. визначати вплив на хід та результати дослідження традицій певних наукових шкіл;

24. узагальнювати результати власного дослідження;

25. аргументувати зв'язок теми обраного наукового проекту з пріоритетними напрямками розвитку світової науки;

26. рекомендувати шляхи продовження власного дослідження.

3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями**:

I. Загальні:

ЗК-1. Здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації;

ЗК-2. Вміння організовувати творчі колективи з метою розв'язання комплексних міжпредметних проблем;

ЗК-3. Здатність застосовувати набуті знання та навички у практичних ситуаціях, виявляючи ініціативу та підприємливість;

ЗК-4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК-5. Здатність взаємодіяти з представниками інших професійних груп гуманітарної сфери.

II. Фахові:

ФК-1. Здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію;

ФК-2. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних

наук, застосовуючи інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних;

ФК-3. Вміння створювати тексти однією з іноземних мов з використанням термінів, які прийняті в фаховому середовищі;

ФК-4. Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації;

ФК-5. Здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки;

ФК-6. Вміння застосовувати принципи та методи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі в середніх, професійно-технічних закладах та в системі післядипломної освіти.

ФК-7. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної спеціалізації при розробці (у відповідності до певних вимог) наукових проектів прикладної спрямованості, а також при вирішенні певних практичних проблем.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Політична антропологія.

Тема 2. Соціальна стратифікація та ієрархія.

Тема 3. Влада і панування.

Тема 4. Особливості доіндустріальних суспільств.

Тема 5. Вождизм та його альтернативи.

Тема 6. Походження держави.

Тема 7. Традиціоналізм та модернізація.

Тема 8. Розподіл влади та її особистісний характер

Програма навчальної дисципліни

КРЕДИТ 1. ПРЕДМЕТ КУРСУ. ПРИРОДНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОСНОВИ НЕРІВНОСТІ ТА ВЛАДИ

Тема 1. Політична антропологія (Лекція 1)

Предмет та завдання курсу. Структура курсу. Поняття політичної антропології. Антропологія та історія. Антропологія, політологія та соціологія. Антропологія та сучасність.

Методи. Функціоналізм. Структурний метод. Порівняльно-історичний метод. Типологічний метод. Формальні крос-культурні методи.

Тема 2. Соціальна стратифікація та ієрархія (сем. 1)

Соціальна стратифікація. Економічна та політична стратифікація. Професійна стратифікація. Внутрипрофесійна стратифікація. Міжпрофесійна стратифікація. Соціальна мобільність. Вертикальна та горизонтальна мобільність.

Ієрархія. Формування ієрархічних відносин. Жорстко стратифіковані структури. Касти.

КРЕДИТ 2. ВЛАДА І ТРАДИЦІЙНЕ ПАНУВАННЯ

Тема 3. Влада і панування (Лекція 2)

Поняття влади. Сутність влади. Панування. Традиційне панування. Харизматичне панування. Раціональне панування.

Роль міфології та ритуалів у забезпеченні соціальної гармонії. Особистісний характер ставлення до влади. Помічники володаря. Моральні та етнічні принципи традиційного суспільства. Патримоніальне суспільство.

Тема 4. Особливості доіндустріальних суспільств (сем 2.)

Гемайшафт та гесельшафт. Характерні риси доіндустріальних суспільств. Престижна економіка. Економічна антропологія. Влада-власність та ідеологія.

КРЕДИТ 3. ВОЖДІЗМ ТА ПОХОДЖЕННЯ ВЛАДИ

Тема 5. Вождизм та його альтернативи (сем. 3)

Історія концепції. Поняття «вождизм». Ознаки вождизму. Типологія вождизму. Вождизм та держава. Альтернативи вождизму.

Тема 6. Походження держави (сем. 3)

Сутність держави. Ознаки держави. Рання держава. Первинні та вторинні держави. Шляхи становлення держави. Альтернативи державі.

КРЕДИТ 4. ПОЛІТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Тема 7. Традиціоналізм та модернізація Визначення модернізації. Економічна та соціальна модернізації. Культурна та політична модернізації. Хвилі модернізації. Традиційні правителі. Націоналізм. Сакралізація влади. Кланова структура.

Тема 8. Розподіл влади та її особистісний характер (сем. 4)
Розподіл влади. Особистісний характер влади. Атрибутика влади.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усь о-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
<i>КРЕДИТ 1. ПРЕДМЕТ КУРСУ. ПРИРОДНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОСНОВИ НЕРІВНОСТІ ТА ВЛАДИ</i>						
Тема 1. Політична антропологія.	15	2				13
Тема 2. Соціальна стратифікація та ієрархія.	15		2			13
Усього:	30	2	2			26
<i>КРЕДИТ 2. ВЛАДА І ТРАДИЦІЙНЕ ПАНУВАННЯ</i>						
Тема 3. Влада і панування	15	2				13
Тема 4. Особливості доіндустріальних суспільств	15		2			13
Усього:	30	2	2			26
<i>КРЕДИТ 3. ВОЖДІЗМ ТА ПОХОДЖЕННЯ ВЛАДИ</i>						
Тема 5. Вождизм та його альтернативи	15					15
Тема 6. Походження держави	15		2			13
Усього:	30		2			28
<i>КРЕДИТ 4. ПОЛІТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ</i>						
Тема 7. Традиціоналізм та модернізація	15					15
Тема 8. Розподіл влади та її особистісний характер	15		2			13
Усього:	30		2			28
Усього за курс	120	4	8			108

4. Теми лекційних занять**Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>КРЕДИТ 1. ПРЕДМЕТ КУРСУ. ПРИРОДНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОСНОВИ НЕРІВНОСТІ ТА ВЛАДИ</i>		
1.	Тема 1. Політична антропологія	2
<i>КРЕДИТ 2. ВЛАДА І ТРАДИЦІЙНЕ ПАНУВАННЯ</i>		
3.	Тема 3. Влада і панування	2
<i>КРЕДИТ 3. ВОЖДІЗМ ТА ПОХОДЖЕННЯ ВЛАДИ</i>		
<i>КРЕДИТ 4. ПОЛІТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ</i>		
Всього:		4

5. Теми практичних занять**Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>КРЕДИТ 1. ПРЕДМЕТ КУРСУ. ПРИРОДНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОСНОВИ НЕРІВНОСТІ ТА ВЛАДИ</i>		
2.	Тема 2. Соціальна стратифікація та ієрархія	2
<i>Кредит 2. Мілітарна культура народів Європи у середні віки і ранньомодерну добу.</i>		
4.	Тема 4. Особливості доіндустріальних суспільств	2
<i>КРЕДИТ 3. ВОЖДІЗМ ТА ПОХОДЖЕННЯ ВЛАДИ</i>		
5.	Тема 5. Вождизм та його альтернативи	2
<i>КРЕДИТ 4. ПОЛІТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ</i>		
8	Тема 8. Розподіл влади та її особистісний характер	8
Всього:		12

6. Самостійна робота**Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>КРЕДИТ 1. ПРЕДМЕТ КУРСУ. ПРИРОДНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОСНОВИ НЕРІВНОСТІ ТА ВЛАДИ</i>		
1.	Тема 1. Політична антропологія.	13
2.	Тема 2. Соціальна стратифікація та ієрархія	13
<i>КРЕДИТ 2. ВЛАДА І ТРАДИЦІЙНЕ ПАНУВАННЯ</i>		
3.	Тема 3. Влада і панування	13
4.	Тема 4. Особливості доіндустріальних суспільств	13

<i>КРЕДИТ 3. ВОЖДІЗМ ТА ПОХОДЖЕННЯ ВЛАДИ</i>		
5.	Тема 5. Вождизм та його альтернативи	15
6.	Тема 6. Походження держави	13
<i>КРЕДИТ 4. ПОЛІТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ</i>		
7.	Тема 7. Традиціоналізм та модернізація	15
8.	Тема 8. Розподіл влади та її особистісний характер	13
Всього:		108

7.Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Тема 1. Політична антропологія.

1. Поняття політичної антропології.
2. Антропологія та історія.
3. Антропологія, політологія та соціологія.
4. Антропологія та сучасність.
5. Функціоналізм.
6. Структурний метод.
7. Порівняльно-історичний метод.
8. Типологічний метод.
9. Формальні крос-культурні методи.

Тема 2. Соціальна стратифікація та ієрархія

1. Соціальна стратифікація.
2. Економічна та політична стратифікація.
3. Професійна стратифікація.
4. Внутрипрофесійна стратифікація.
5. Міжпрофесійна стратифікація.
6. Соціальна мобільність. Вертикальна та горизонтальна мобільність.
7. Ієрархія. Формування ієрархічних відносин.
8. Жорстко стратифіковані структури. Касти

Тема 3. Влада і панування

1. Поняття влади. Сутність влади.
2. Панування. Традиційне панування. Харизматичне панування. Раціональне панування.
3. Роль міфології та ритуалів у забезпеченні соціальної гармонії.
4. Особистісний характер ставлення до влади. Помічники володаря.
5. Моральні та етнічні принципи традиційного суспільства.
6. Патримоніальне суспільство.

Тема 4. Особливості доіндустріальних суспільств

1. Гемайшафт та гесельшафт.
2. Характерні риси доіндустріальних суспільств.
3. Престижна економіка.
4. Економічна антропологія.
5. Влада-власність та ідеологія.

Тема 5. Вождізм та його альтернативи

1. Історія концепції «вождізма».
2. Поняття «вождізм». Ознаки вождізму.
3. Типологія вождізму.
4. Вождізм та держава.
5. Альтернативи вождізму

Тема 6. Походження держави

1. Сутність держави. Ознаки держави.
2. Рання держава. Первинні та вторинні держави.
3. Шляхи становлення держави.
4. Альтернативи державі.

Тема 7. Традиціоналізм та модернізація

1. Визначення модернізації.

2. Економічна та соціальна модернізації.
3. Культурна та політична модернізації. Хвилі модернізації.
4. Традиційні правителі.
5. Націоналізм.
6. Сакралізація влади.
7. Кланова структура.

Тема 8. Розподіл влади та її особистісний характер

1. Розподіл влади.
2. Особистісний характер влади.
3. Атрибутика влади.

8.Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

A	ОЦІНК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
	ЄКТС		екзамен	залік
	A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
	B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
	C	65-79		
	D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
	E	50-54		
	FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Враховується:

1. рівень осмислення навчального матеріалу;
2. рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
3. повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
4. використання додаткової літератури;
5. порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Відмінно: - Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.

Дуже добре: - Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

Добре: - Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації.

Задовільно: Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

Достатньо: - Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

Незадовільно:- Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Види самостійної роботи:

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється як під час аудиторних занять (на семінарах заняттях), так і у позааудиторний час, визначений викладачем. Контроль самостійної роботи передбачає:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- визначення якості виконання індивідуальних і творчих колективних завдань;
- відвідування консультацій викладача;
- своєчасне виконання і здача поточних завдань;

– оцінку знань, здобутих у результаті самостійної навчальної роботи.

Творче завдання (хронологічні та синхронологічні таблиці,) – **1-10 балів**

Глосарій (словники термінів) – **1-15 балів**

Контурні карти – **1-10 балів**

Індивідуальне завдання (розкриття проблемних питань у письмовому вигляді) – **1-10 балів**

Реферат (письмова наукова робота) – **1-15 балів**

Контрольна робота (розкриття основних питань у письмовому вигляді) – **1-15 балів**

Мультимедійна презентація- **1-15 балів.**

Критерії оцінювання самостійної роботи:

- повнота розкриття питання завдання с\r;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність викладення матеріалу с\r;
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння та формулювати висновки;
- акуратність оформлення самостійної роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою (історичних карт, таблиць, схем тощо).

Примітка. Шкала оцінювання репрезентована в 10-ти та 5-ти бальній системах в залежності від максимальної суми балів за вид роботи в кожному кредиті.

15/10 балів - робота студентом виконана в повному обсязі, високий понятійний рівень; глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється; осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом; логічність та послідовність під час відповіді; доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися; самостійність мислення; впевненість в правоті своїх суджень; вміння виділяти головне; вміння встановлювати між предметні та внутрішньопредметні зв'язки; вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми; стилістично грамотна мова, робота виконана майже на 90-100% від загального обсягу

10/5 балів – робота студентом виконана в повному обсязі, високий понятійний рівень; глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється; осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом; логічність та послідовність під час відповіді; доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися; самостійність мислення; впевненість в правоті своїх суджень; вміння виділяти головне; вміння встановлювати між предметні та внутрішньопредметні зв'язки; вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми; стилістично грамотна мова, допускаються незначні помилки, робота виконана майже на 80-89% від загального обсягу.

5/3 балів - робота студентом виконана не в повному обсязі, але доведено та проаналізовано теорії, концепції, вчення, які вивчалися; самостійність мислення;

впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, обсяг виконаних завдань становить від 50% до 59% від загального обсягу.

3/2 балів - робота студентом виконана не в повному обсязі, не описані явища, не виявлено розуміння основних положень завдання. Тема не розкрита, актуальність не доведена, не виділені головні завдання; не зроблені висновки, не показана перспектива розвитку ідеї або проблеми; стилістично неграмотна мова.

2/1 балів - студент не описує явища, не виявляє знання і розуміння основних положень завдання. Тема не розкрита, актуальність не доведена, не виділені головні завдання; не зроблені висновки, не показана перспектива розвитку ідеї або проблеми; стилістично неграмотна мова.

Кількість балів у кінці **I семестру** повинна складати: від 150 до 300 балів (за 3 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредитів.**

Поточне оцінювання та самостійна робота I семестр							Накопичувал ьні бали/сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	300//100
50	50	30	40	30	50	50	

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є:

- а) поточний контроль за роботою та рівнем знань та вмінь через усне та письмове опитування;
- б) письмові контрольні та самостійні роботи;
- в) тестові завдання;
- г) співбесіди на консультаціях;
- д) залік.

10. Методи навчання

Дисципліна передбачає використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (дебати, мозковий штурм, лекції з використанням інтерактиву, методи оцінювання і самооцінювання, планування та інші).

пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Застосовується для передачі великого масиву інформації.

репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія

виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.

метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення поставленого завдання. Студенти як би стають свідками й співучасниками наукового пошуку.

частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на семінарах і колоквиумах.

дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру. Ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільше повно.

Широко використовуються методи відео й комп'ютерної комунікації.

Методи: Історико-археологічний пошук, порівняльний, морфологічний аналіз, метод історичної систематизації та типології. Принципи історизму та об'єктивності, комплексний підхід до вивчення археологічних та історичних джерел. Крім лекційних занять, планується проведення семінарів. На семінарські заняття винесені найсуттєвіші теми кожного з розділів. При підготовці до семінарських занять студентам рекомендується план заняття та список рекомендованої літератури. До всіх семінарських занять (за бажанням студентів) проводяться групові чи індивідуальні консультації.

Форма підсумкового контролю. Вивчення курсу завершується заліком. Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації. Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне історичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами взаємозв'язків між історичними подіями міжнародного життя, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати та критично оцінювати історичні факти;
- самостійність мислення;
- правильність і достатність добору історичних фактів для розв'язування поставлених викладачем завдань;
- чіткість і завершеність викладу, мовна грамотність.

11. Рекомендована література

Базова

1. Антропология власти. Хрестоматия по политической антропологии / Сост. и отв. ред. В. В. Бочаров. – СПб. : Изд-во СПбГУ, 2006, 2007.
2. Крадин Н. Н. Политическая антропология: Учебник / Н. Н. Крадин. – М. : Логос, 2004. – 272 с.

Допоміжна література

3. Алексеев В. П., Першиц А. И. История первобытного общества / В. П. Алексеев, А. И. Першиц. – М. : Высшая школа, 1990.
4. Артемова О. Ю. Личность и социальные нормы в раннепервобытной общине / О. Ю. Артемова. – М. : Наука, 1987.
5. Баландье Ж. Политическая антропология / Ж. Баландье. – М. : Научный мир, 2001.
6. Березкин Ю. Е. Инки. Исторический опыт империи / Ю. Е. Березкин. – Л. : Наука, 1991.
7. Большаков О. Г., Кычанов Е. И. Рабство в странах Востока в средние века / О. Г. Большаков, Е. И. Кычанов. – М. : Наука, 1986.
8. Бондаренко Д. М., Коротаев А. В. Цивилизационные модели политогнеза / Д. М. Бондаренко, А. В. Коротаев. – М., 2002.
9. Бочаров В. В. Этнические аспекты власти / В. В. Бочаров. – СПб, 1995.
10. Бутовская М. Л., Файнберг Л. А. У истоков человеческого общества / М. Л. Бутовская, Л. А. Файнберг. – М. : Наука, 1993.
11. Лефорт К. Формы истории. Очерки политической антропологии / К. Лефорт. – СПб. : Наука, 2007.
12. Мельник В. М. Нариси з теорії соціокультурної антропології / В. М. Мельник. – Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2015. – 552 с.

13. Иванов Н. А. Феномен восточного деспотизма: структура общества и власти / Н. А. Иванов. – М. : Наука, 1993.
14. Исмагилова Р. Н. Традиционные культуры африканских народов: прошлое и настоящее / Р. Н. Исмагилова. – М. : Восточная литература, 2000.
15. Казачков А. А. Агрессия в архаических обществах / А. А. Казанков. – М., 2002.
16. Киселев Г. С. Доколониальная Африка. Формирование классового общества / Г. С. Киселев. – М. : Наука, 1985.
17. Клакхон К. Зеркало для человека. Введение в антропологию / К. Клакхон. – СПб. : Евразия, 1998.
18. Коротаев А. В. Социальная эволюция: факторы, закономерности, тенденции / А. В. Коротаев. – М. : Восточная литература, 2003.
19. Кочакова Н. Б. Рождение африканской цивилизации (Ифе, Ойо, Бенин, Дагомея) / Н. Б. Кочакова. – М. : Наука, 1986.
20. Крадин Н. Н., Коротаев А. В., Бондаренко Д. М., Лынша В. А. Альтернативные пути к цивилизации / Н. Н. Крадин, А. В. Коротаев, Д. М. Бондаренко, В. А. Лынша. – М. : Логос, 2000.
21. Павленко Ю. В. Раннеклассовые общества (генезис и пути развития) / Ю. В. Павленко. – К. : Наукова Думка, 1989.

12. Інформаційні ресурси ІНТЕРНЕТ

1. <http://www.archives.gov.ua/>
2. <http://www.nbu.gov.ua/>
3. <http://www.history.org.ua>
4. <http://www.istpravda.com.ua/>
5. <http://cdvr.org.ua/>
6. <http://historians.in.ua>
7. <http://istgeography.moy.su/>
8. <http://www.uamoderna.com/konfseminary>